

La fauna del bosc de Poblet

Christian Pomares Latorre. Biòleg. CHNCB

El bosc de Poblet integra el Paratge Natural d'Interès Nacional de la Vall del Monestir de Poblet (PININ de Poblet), la Reserva Natural Parcial del barranc de la Trinitat i la Reserva Natural Parcial del barranc del Titllar. Es tracta d'un espai natural protegit que no arriba a les 3400 ha de superfície i forma part de les muntanyes de Prades, massís muntanyenc situat a la serralada prelitoral Catalana. Aquest espai té un paisatge eminentment forestal format principalment per comunitats d'alzinars, rouredes, on destaca la roureda de roure reboll (*Cephalanthero-Quercetum pyrenaicae*), i per la pineda primària de pi roig (*Arctostaphylo-Pinetum catalaunicae*). El relleu es caracteritza per un seguit de carenes i barrancs que drenen les aigües cap a la vall del riu Francolí.

La fauna del bosc de Poblet principalment està formada per espècies típicament mediterrànies, però les característiques particulars d'aquest espai han determinat la presència d'algunes espècies amb requeriments eurosiberians, fet que li dona una especial singularitat a aquest espai.

Actualment encara no existeix un inventari rigorós i exhaustiu de la fauna del bosc de Poblet fet que provoca que coneguem més uns grups faunístics enfront els altres, ja que el coneixement ve condicionat pels estudis que fan referència a grups o a espècies concretes que s'han realitzat. Així i tot, hem de destacar un primer inventari realitzat l'any 2000 per membres del Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà que serveix com a punt de partida, i altres estudis de grups o espècies concretes que ens han donat coneixements per exemple sobre la musaranya menuda (*Sorex minutus*), sobre les espècies de

lepidòpters dins el Butterfly Monitoring Scheme o sobre el grup dels ocells dins el projecte SACRE.

L'objectiu d'aquest escrit no és fer un llistat de les espècies de fauna que habiten al bosc de Poblet, per tant únicament farem un breu resum de les espècies més interessants o més representatives que hi habiten. Així i tot, hem de destacar que fruit del primer inventari realitzat l'any 2000 pel Centre d'Història Natural de la Conca es van detectar la presència de 976 tàxons diferents i 889 espècies, de les quals 757 (85 %) eren d'invertebrats i 134 (15 %) de vertebrats. Així i tot, és de suposar la presència al bosc de Poblet d'altres espècies molt comunes en altres zones de les muntanyes de Prades

forestals i, fins i tot, cavernícoles. Destaquem la presència de diversos endemismes, que fan referència a diferents àrees geogràfiques, com algunes espècies de gasteròpodes terrestres (*Trochoidea penchinati*, *Trochoidea barcinensis* i *Atenia quadrasi*), espècies d'araneïds, com *Lepthyphantes lorifer*, de crustacis, com *Catalaniscus bolivari*, espècie lligada als ambients cavernícoles, i de quilòpodes, com *Lithobius forficatus* i *Lithobius pilicornis*. Entre els insectes el grup més estudiat és el dels lepidòpters on destaquem l'endemisme ibèric *Idaea lusohispanica* i la pandora (*Pandorina pandora*), espècie lligada a la pineda primària de pi roig. Entre els coleòpters

Figura 1. Sargantaner gros (*Psammodromus algirus*). Foto: Màrius Domingo.

que no figuren en aquest inventari pel fet de no tenir-hi cap referència.

Si bé el grup d'invertebrats és el més nombrós, sens dubte és el més desconegut i per poc que s'augmentés la recerca s'incrementarien noves citacions d'espècies a la zona. La majoria d'espècies interessants es troben lligades als ambients aquàtics,

destaquem *Cerambyx cerdo* i *Lucanus cervus*, ambdós protegits i lligats a les rouredes i als alzinars.

Entre els vertebrats destaquem la manca d'espècies de peixos degut a que en el bosc de Poblet no existeixen cursos d'aigua permanents i necessaris per la supervivència d'aquesta fauna.

Els amfibis es troben lligats sobretot a ambients de ribera, basses i punts d'aigua, però també a ambients forestals. Hi trobem espècies com el gripau comú (*Bufo bufo*), el tòtil (*Alytes obstetricans*), el gripau d'esperons (*Pelobates cultripes*) i la salamandra (*Salamandra salamandra*), totes elles espècies protegides.

Entre els rèptils destaquem el sargantaner gros (*Psammotriton aurantiacus*), espècie protegida i lligada als alzinars, el vidriol (*Anguis fragilis*) i diverses espècies de serps, entre les quals destaquem la serp llisa septentrional (*Coronella austriaca*), espècie de requeriments eurosibrians i escassa, la serp verda (*Malpolon mospessulanus*), la serp blanca (*Elaphe scalaris*), l'escurçó ibèric (*Vipera latasti*) i les serps d'aigua (*Natrix natrix* i *Natrix maura*).

El grup dels ocells és el grup de vertebrats més nombrós del bosc de Poblet. Destaquem els lligats als ambients forestals entre els que es troben l'àliga marcenca (*Circaetus gallicus*), l'astor (*Accipiter gentilis*), l'esparver (*Accipiter nisus*), el falcó vesper (*Pernis apivorus*), l'àliga calçada

(*Hieraetus pennatus*), el xot (*Otus scops*), el gamarús (*Strix aluco*), la majoria d'espècies de mallerengues que representen el grup més nombrós d'ocells al bosc de Poblet, i com a interessants per ser poc freqüents i de requeriments

perdiuera (*Hieraetus fasciatus*), que són nidificants, el falcó pelegrí (*Falco peregrinus*), el duc (*Bubo bubo*), el corb (*Corvus corax*) i el roquerol (*Ptyonoprogne rupestris*). També hem de destacar com a espècies poc freqüents lligades a

Figura 2. Toixó (*Meles meles*). Foto: Màrius Domingo.

eurosiberians, el picot garser petit (*Dendrocopos minor*), la piula dels arbres (*Anthus trivialis*) i el picasoques blau (*Sitta europaea*). Espècies lligades a ambients rupícoles destaquem l'àliga daurada (*Aquila chrysaetos*) i l'àliga

ambients humits el mosquiter comú (*Phylloscopus collibita*) i el mosquiter ibèric (*Phylloscopus ibericus*). I per últim, lligats a ambients arbustius i agrícoles destaquem l'aligot (*Buteo buteo*) i l'abelterol (*Merops apiaster*).

Figura 3. Duc (*Bubo bubo*). Foto: Christian Pomares.

Entre els mamífers hem de destacar la musaranya menuda (*Sorex minutus*), espècie de distribució paleàrtica i de requeriments eurosiberians que presenta una població aïllada en aquesta zona de la resta de Catalunya, i que darrerament s'han realitzat estudis per veure el grau d'especiació d'aquesta població. També hi trobem altres espècies típicament forestals com el toixó (*Meles meles*), la fagina (*Martes foina*), el cabirol (*Capreolus capreolus*), el senglar (*Sus scropha*), l'esquirol (*Sciurus vulgaris*), la rata cellarda (*Elyomys quercinus*) i el ratolí de bosc (*Apodemus sylvaticus*). És de destacar la presència del gat salvatge (*Felis sylvestrus*), espècie lligada als ambients forestals, i del turó (*Mustela putorius*), més lligada als ambients de ribera, encara que en

cap de les dues espècies no coneixem l'estat real de la seves poblacions a la zona. També hem de fer referència a la geneta (*Genetta genetta*), espècie ben detectada per les seves típiques latrines i lligada als ambients rupícoles, i a la guineu (*Vulpes vulpes*), espècie que es pot desenvolupar pels ambients forestals, pel seu caràcter ubiqüista, però que es troba més lligada a les zones agrícoles i humanitzades. Per últim anomenar espècies com

àrees del bosc de Poblet més interessants i sensibles per la fauna per tal de promoure projectes encaminats a la conservació d'aquestes zones i també a la conservació de les poblacions de fauna que es troben en regressió. Els resultats d'aquesta recerca són bàsics i primordials, i s'haurien de tenir en compte en les polítiques d'ordenació dels usos i de gestió en general que es marquen des de la direcció d'aquest espai protegit.

Figura 4. Guineu (*Vulpes vulpes*). Foto: Christian Pomarès.

l'erició fosc (*Erinaceus europaeus*) lligada a ambients arbustius i agrícoles, i diverses espècies de rats penats com el rat penat gran de ferradura (*Rinolophus ferrumequinum*) i el rat penat mediterrani (*Rinolophus euryale*).

Per finalitzar, i a tall de conclusió, hem de destacar l'alt interès que presenta el bosc de Poblet des d'un punt de vista faunístic, ja que el seu caràcter fortament forestal lligat a les variacions altitudinals que presenta, i al fet que junt amb la resta de les muntanyes de Prades es trobi envoltat de zones de menys altitud i més humanitzades, li dona una elevada diversitat i un notable interès zoogeogràfic. De totes maneres, és del tot necessari incrementar la recerca sobre tots els grups faunístics de l'espai, fent especial atenció en els més desconeguts, i caracteritzar bé les

Bibliografia

- BORAUJA. & DOMINGO, M. (1996) Importància faunística de les muntanyes de Prades. Treb. Cent. Hist. Nat. Conca de Barberà 1:49-61. Ed. CHNCB. Montblanc.
- BORAU, A. & DOMINGO, M. (1998) Muntanyes de Prades: paisatge i fauna. Cossetània Edicions. Valls.
- CASASSAS, LL. ET. AL. (1988). La natura i l'home a les muntanyes de Prades. Ed. CECB. Montblanc.
- DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I CENTRE D'HISTÒRIA NATURAL DE LA CONCA DE BARBERÀ (2000) Inventari faunístic del Paratge Natural d'Interès Nacional de la Vall del Monestir de Poblet, la Reserva Natural Parcial del Barranc del Titllar i la Reserva Natural Parcial del barranc de la Trinitat. Montblanc.

- D E P A R T A M E N T D'AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA (1997) Pla d'ús i gestió del Paratge Natural d'Interès Nacional de la Vall del Monestir de Poblet. Montblanc

-DOMINGO, M. (1992) Catàleg dels ocells de la Conca de Barberà. Aplec de treballs 10. Ed. CECB. Montblanc.

-DOMINGO, M. (2004) Els ocells del bosc de Poblet. Reboll, 4. II època, p. 4-9. Ed. CHNCB. Montblanc.

-GENERALITAT DE CATALUNYA (1992) El Pla d'Espais d'Interès Natural. Departament de medi Ambient i Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

-MARTÍ, F. & SOLÉ, J. (1996) Fauna vertebrada d'interès zoogeogràfic a les muntanyes de Prades i al bloc del Gaià. Treb. Cent. Hist. Nat. Conca de Barberà, 1: 77-87. CHNCB. Montblanc.

-POMARES, C. (1993) Fauna cavernícola entomològica de les muntanyes de Prades (Tarragona). VIII Sessió Conjunta d'entomologia de la ICHN-SCL.

-SOLÉ, J. (1999) Estudi de la zoogeografia de la comunitat de petits mamífers (O. Insectívors i O. Rosegadors) a les Muntanyes de Prades. Quaderns de Vilaniu, 36:11-39. Institut d'Estudis Vallencs. Valls.